

Kun de rikeste tjener på Øst-utvidelsen

Når EU blir fremstilt som et solidaritetsprosjekt kan man ikke komme stort lengre fra sannheten. EU i dag preges av en stadig høyere arbeidsledighet, utrygge arbeidsplasser gjennom blind konkurranse og økende sosiale motsetninger. Jeg ser en union som skaper flere miljøproblemet enn den klarer å løse, jeg ser en union som er en motstander u-land står ovenfor i WTO, i IMF og i verdensbanken og jeg ser en union som avdemokratiserer europeiske samfunn. Jeg ser lite solidaritet.

Et av hovedmålene med EUs indre marked er å skape en handelsblokk som kan ta opp konkurransen med USA og Japan. Det indre markedet skaper mer handel mellom medlemslandene, på bekostning av handel med land utenfor tollmuren. Dette rammer utviklingslandene. EUs Lomé-avtaler (frihandelsavtaler) med 70 land i Afrika, Karibia og Stillehavet har styrket EU, ikke u-landene. Eksporten til EU fra Lomé-statene domineres stadig mer av råvarer, prisene på disse råvarene har sunket kraftig de siste 30 årene og u-landenes andel av EU-landenes utenrikshandel går bare nedover. EU har høyere toll på en vare desto mer den er bearbeidet. Samtidig er EU en drivkraft for ytterligere handelsliberalisering i WTO til tross for at mange av u-landene motsetter seg dette. EU er en motstander for U-land i WTO. Et eksempel er eksportsubsidene til europeiske bønder som i årevis har tatt inntektene fra fattige bønder i u-land. I dag bruker EU dette som forhandlingskort i GATS-forhandlingene for å få åpnet tjenestesektoren til U-land. EU er villig til å fjerne eksportsubsidene mot at U-land åpner tjenestesektorene for EUs næringsliv. EU ser på WTO og GATS som et verktøy for eget næringsliv, og ikke som et virkemiddel for utvikling. EU kan tjene store penger på en privatisering av tjenestesektoren i u-land, og da blir alle solidaritetsprinsipper lagt til side.

Den siste EU-utvidelsen blir tatt til inntekt for EU som et solidaritetsprosjekt. Erfaringene fra tidligere utvidelser er imidlertid blandet. Spania og Portugal har begge hatt god økonomisk vekst etter de ble EU-medlemmer, men begge landene ligger fremdeles 20 % under EUs BNP-gjennomsnitt. Hellas derimot, ligger like langt under EU-gjennomsnittet i dag som da landet ble medlem. I tillegg må nevnes at det først og fremst er storbyene som har fått ta del i veksten. Distriktene har nesten ikke hatt vekst, og er de store taperne. Erfaringene med tidligere utvidelser er altså ikke så utelukkende positivt som enkelt EU-tilhengere vil ha det til.

Når Spania og Portugal ble medlemmer av EU fikk de ta del i EUs enorme landbrukssubsidier. Dette er ikke tilfelle for de nye medlemmene fra Øst-Europa, de skal konkurrere på helt andre premisser enn Spania og Portugal. Når de nye medlemslandene skal tiltrekke seg kapital er det fordi de har billig arbeidskraft og generelt lave kostnader. På bakgrunn av disse forutsetningene må de øst-europeiske medlemslandene operere med stramme budsjetter, liten offentlig sektor og lave offentlige utgifter. Alt dette for å skape et godt investeringsklima, og konkurransen er allerede i gang. I denne situasjonen er det vanskelig å skape en god velferdsstat. I det øyeblikket Estland hever kostnadene ved å kreve en miljøsertifisering eller for å finansiere en velferdsstat så vil den utenlandske kapitalen flyttes til Latvia. Dette er håpløs situasjon hvor de nye medlemslandene skal konkurrere om vest-europeisk kapital ved å gå lavest på miljøstandarder, faglig rettigheter og offentlige velferdstilbud. De nye medlemslandene vil kanskje få en økonomisk vekst, men fordelingsperspektivet vil være fraværende. Overskuddet vil samles på noen få hender. Lite solidaritet i Øst-utvidelsen med andre ord.

Det er derfor ingen grunn til å hevde at Norge må inn i EU for solidaritetens skyld. EU mangler et sosialt alibi, og kan vanskelig få det med sin overdrevne markedsliberale politikk. Øst-utvidelsen fyller lommebøkene til franske banker, tyske investorer og noen få nyrike i Øst-europa. Fordelingsperspektivet er fraværende. Globalt opptreer EU usolidarisk og fremstår som den sterkeste motstanderen for u-lands interesser.

Robert Kippe, Trondheim SV